

ВЕЛИКА СРБИЈА

LA GRANDE SERBIE

БРОЈ 10 сант.

Уређује ОДБОР

БРОЈ 10 сант.

БУГАРСКИ РЕЖИМ

— ШТА СУ БУГАРИ ПОЧИНИЛИ ПО МАЋЕДОНСКИМ, САДА ОСЛОБОЂЕНИМ СЕЛИМА —

У последњем чланку представио сам укратко шта су Бугари починили у Битољу за време привремене окупације. Данас ћу показати, шта су чинили по селима служећи се при том сведочанствима контролисаним, која сам прикупио сам по селима враћеним сада њиховим правим сопственицима — Србима. Овом приликом подсећам на оне, што сам рекао у прошлом чланку: Бугари се нису могли демантовати убијањем становништва, које су истицали као «бугарско». Али, и ако су убиства била ретка, селско становништво је не мање патило од бугарских завојевача.

Прва брига Бугара, долазећи у село била је, да замене кмета, односно председника општине неким комитом. То су обично биле најбешње комите. Службе пандура, жандарма и шумара повераване су комитама које су дошле са грчке територије, на пример из Банице, Неукаси и т. д. У Маџедонији често по више села чине једну општину, којој је на челу један председник. Овај председник био је редовно комита, који је примао наредбе од озлоглашеног Битољског комитета. Тако су села Бач, Добровени, Брод и Сливца, која чине једну општину била под управом некога Дела Талева, који је све време употребио пљачкајући са својим верним комитама и тукући на мртво име сељане. Он је у Бачу дао убити Петра Кончаковића и Петра Талевића.

Сви људи, који су још из турског времена били одани српској ствари, похапшени су. Многи се нису више вратили из затвора, а неки су ослобођени плативши велике суме чиновницима Фердинанда Кобурга. Ја имам велику листу сведока, који су тако могли откупити своју слободу. По некад су комите долазиле сељацима и у име својих шефова извлачиле им новац под изговором, да су они компромитовани

и да се само могу спасити крупним новчаним суламама.

Могло би се помислити, да су Бугари друкчије поступали са муслиманским селима, пошто су Турци постали њихови савезници. Маисон, Кенали, Меџирли и друга муслиманска села, која сам досад обишао поднеле су исту судбину као и хришћанска. Свуда, куда су дошли Бугари су до те мере опљачкали становништво, да је оно данас готово сасвим без средстава. А међутим многа од ових села била су чувена са свога богатства у стоци, живини и цералијама пре рата. Бугарска војска реквирирала је све намирнице, вуну, стоку, цералије, сено и т. д. Кад-кад је ова роба и плаћана, али тако незнатно, да се о томе не може ни говорити. На пример, плаћено је Ристи Гађевићу из Сивића 180 фр. за 180 оваца, Василију Ђорђевићу из Живојне 2 фр. за једно теле!

Доцније је ово плаћање замењено реквизиционим боновима, такозваним «распискама». Али ова парчад хартије, од које имам више примерака никад није исплаћивана. Најзад, последњих месеца Бугари нису више давали ни новац, ни бонове. Они су просто узимали све, што им се свидело. Уз то нису сељацима допуштала, да врше жетву. Могли су до душе обрађивати поља и њиве, али су жетву вршили бугарски војници. Тешко ономе; који би покушао да ма и најмање брани своје имање. Он је био истучен немилостиво, док не огрезне у крви. У осталом, овај систем телесне казне био је врло често примењиван од бугарских официра и војника, а нарочито од комита. Тодор Петровић из Добровена добио је 15 батина, што је у знак жалости био пустио браду, јер му је син био погинуо као српски војник. «Ти очекујеш повратак Срба и радујеш се томе», рекли су му Бугари, казнивши га. Илија

Ђорђевић из Сливце рекао ми је: «Готово цело село добило је батине, које је нарочито делио председник општине». Григор Трајковић, поп из истог села истучен је «на мртво име». Бугари су га хтели и удавити и спасен је само интервенцијом сељака. Митра, удова Деле Враговића из Бача прича ми: «Кад су Бугари дошли у село, позвали су мога мужа као виђеног сељака, да им да потребна обавештења. Пошто их овај није могао дати, избијен је на мртво име и готово задављен. 18. јан. 1916. године тукао га је поново Дело Талев и комити и то тако, да се је вратио готово пијан од болова. Пао је у постељу и умро после 2 дана од добивених рана по телу». Алеко Костевић, кмет из Бача премлаћен је у тој мери, да је удавио овцу, да би њену окрвављену кожу ставио на своја леђа ради умањења болова. Лежао је од тога пуних 6 недеља. Осман Мехмед из Кенала лежао је 4 недеље од бугарских батина.

Када су се бугарске трупе морале повлачити, оне су отеле сељацима, све што им је било остало. Комите су чак узимале и одело мале деце. Да бих дао идеју о овој пљачки, навешћу само неколико примера из мојих обилатих бележака. Николи Ристевићу из Доње Егри отето је 10 коза, 2 вола, 50 јаја, 6000 кгр. јечма; Василију Димовићу из истог села 10 оваца, 4 коња, 6 свиња, 20 јаја, 2 вола и 1000 кгр. јечма; Атанасију Димитријевићу из Светло Егри 6 крава, 6 коња, 4 вола, 7 свиња и сву његову живину; Стојану Митревићу из Кремјана 1 коња, 3 вола, 30 оваца, 30 кокошака, 20 врећа жита и 20 крава и т. д.

Сељаци су свуда често и са својим женама и децом морали радити за Бугаре. Употребљавани су за радове на путовима, за преносење намирница, муниције и рањеника. У неким селима људи и жене приморани су да копају ровове и да раде на утврђењима. Међутим, један параграф Хашке конвенције изрично забрањује употребу цивилног становништва окупиране

земље за време рата! Али тај параграф је само парче хартије, једно од оних које г. Бетман Холвег и њему достојни саучесници Бугари имају обичај да цепају и газе. Није потребно рећи, да кукавни сељаци нису плаћени за свој рад, они су штавише морали о своме трошку хранити војнике, који су их чували.

У многим селима Бугари су покушали да младе девојке удаду за своје људе. Често су у томе ударали на очајан отпор сељана. Али, су кадкад постигали циљ. Они су хтели, да бугаризирају крај, за који су тврдили да је бугарски! Цвета Атанасовић, од 26 година из Брода, удата за Котева прича ми следеће: Котев је био пандур кмета Јадова у Броду. Овај је хтео да ожени свога пандура једном девојком из села. Избор Котева пао је на Цвету. Али, она није хтела Бугарина и крила се сву-

да. Најзад се сакрије у једну велику рупу мислећи да је тамо неће наћи. Али двадесетак немачких официра и војника пронађу је, извуку из рупе и одведу код Котева. Она је код овога провела два дана и трећег дана венчао их је један бугарски поп. Бугарско-немачки официри и војници са фамозним Јадовом били су гости на свадби. Цвета је сад ослобођена од свог насилног супруга, јер је овај погинуо од једне савезничке гранате.

Ова наведена факта само су бледа слика онога, што сам констатовао у досад ослобођеном делу Маџедоније. Доћи ће дан, када ће се тачан рапорт свих недела Бугара подићи против њих као страховита оптужба. Тога дана и најокорелији бугарофили мораће умући и сачувати дефинитивно своје упорне илузије.

Р. А. Раје

Б. Лазаровић

Са српског фронта

— Из мојих бележака —

Чуке — Δ 1212.

Од 1. новембра, до 4. слаба канада. На превисалишту једнако долазе бугарски рањеници. Прошло је, вели др. Коста, више бугарских од српских рањеника...

У петак, 4. нов. од раног јутра, јака артиљеријска ватра. Предзнак напада. Отишао сам код треће брдске батерије Н. дивизије.

Артиљер. ватра кад јача кад слабија. На правцу коте 1212, лево, ... а десно ... са једним баталоном ... пука. Наши су се већ подвукли по камењару испод коте. Бела густа глупчад дима растурају се по камењару. То противници бацају ручне бомбе. Поред Бугара, ту су и два баталона Немаца...

Све до 12 сах. наши се, под заштитом артиљерије, пребацију од кивена до камена на више. Код ... пука, лево, стрмом падином, виде се према хоризонту неколико војника како се пењу на више. Они застају иза једне групе камења. Од њих се одваја један. Његова силуета оцртава се, према хоризонту у свој величини. Он иде непрестано уз брдо. Час га сакрије камен, а час се појави на камењу. За време, на 20—30 метара, креће се и она десетина...

Видели смо га, око 13. сах. црв врх једне стене. Чули смо неколико пуцња из пушке. Мало затим и остала десетина изађе на камењу. Пушке припуцаше а наши војници изгубише се иза косе.

Један очевидцац, који је, са положаја Н. пука, видео овог војника кад се испео на камењу, овако прича:

Кад је овај војник изашао на камен, он, усправно стојећи, опочео да пуца на бугарски ров, који је био на 200—300 мет. далеко. Пуцајући он је непрестано викао ура. То су прихватили и оних десетина, који су ускоро изашли горе и почели пуцати. Из ровова бугарских искочише Бугари и нагоше бегати. Нису пуцали. У томе су и делови Н. пука излазили на коси вичући ура...

Артиљерија је повећавала одстојање тукући одступајуће Бугаре. На левом крилу, Н. пук, такође је избио горе. Бугари су на целом фронту бегали. Артиљерија, митраљеви, бомбе и пушке ксвиле су бугарске редове. Свуда је, а нарочито испред Н. пука, било врло много лешева. На седлу, испод саме Δ 1212, преко кога прелази пут, падина је била формално покривена лешевима. На самој преседлини, лежи полеђушке раширених руку

Један леп, млад офицер. Фино одевен, а нежан у лицу и телу као девојка.

Око камењара гомиле Бугара са разирским главама и разнешеним удовима. На све стране, растурина, као пред вашарским шатрама, војничка спрема. Чак су оставили и велики део сани тетског материјала.

Ми смо имали врло мало губи така... Човек се одиста мора чудити.

Оза, А 1212, пала је тачно у 14 и четврт сах. 4. новембра.

У рату се догађају ствари, пред којима човек застаје. Ту престаје стратегија и тактика. Ту настају моменти, када успех и неуспех зависи од једног, два — десетине војника. Онај војник, који је сам искочио на стenu и пуцајући вакао ура, имао је пресудан утицај на своје другове који су следовали његовом примеру. Чета Бугара, која је била пред њим, изненађена овим неочекиваним пуцањем и вакањем ура, без икаквог разлога, инстинктивно, поскакала је из ровова и испуцајући побегла. Не само то, она је собом повукла и остале.

Гледао сам, на коси, изнад села Калежа. После неколико напада и контра напада — Бугари се, по четврти пут, појављују на коси вршећи јуриш. На пола пута до рова, дижу се француски зауви из ровова. И Бугари се моментално враћају — бегајући уз брдо, губе се иза косе.

То су психички моменти у рату који играју врло велику улогу и од којих много зависи победа или пораз.

Онај војник, који је први зашао на камен — јели он био свестан онога што чини и колико је живота својих другова, оним његовим испадом, свасво... Где је он сада? — Јели погинуо или је остао жив? — Ако је погинуо, он је јамачно сарађивао и биће заборављен... Ако је жив — он је сигурно уточио у своју јединицу, можда несвесан, да је баш он тога дана највише учинио да падне А 1212 — а са њоме, сутра дан, Битољ.

Кад ове редове пишем, завршујући овај одељак — око Битоља воде се још непрестано борбе. Битољ је сав у диму. Из саме вароши виде се светла пи многих наших батерија, које туку Облаково и околне висове. Непријатељ се гу утврдио. Тре

баће и времена и жртва, да се ослобођена Битољ потпуно општа...

Данас је 15. новембар. Бележим још и то, да је данас, у 4 часа по полне, дефинитивно пала нота 1050 извад Ортезова...

Крај

ГРЧКА ШТАМПА

„Македонија“; Ситуација.

До дубоке ноћи није било никакве вести о одговору Атинског деспота на нову савезничку ноту. Атински телеграми говоре о разговорима г. г. Ламброса и Залокосте са посланицима Споразума, о којима није извесно да ли ће бити опозвани. Г. Залокостас је био и на „Абацији,“ и у разговору са посланицима нарочито је нагласио да резерве које је краљевска влада формулисала не значе никако одбијањ ултиматума четворног Споразума. Не зна се ништа о одговору посланика, али никако не одговара стварности глас по коме су посланици остали задовољни после добивених објашњења. Споразум и његови представници, гледајући већ на дела а не на речи, не могу се више објашњавати колико великодушним толико и сатанским обећањима сатрапата који, веран немачкој теорији, сматра споразуме као „парчад хартије.“

Други телеграм из Атине наводи да је, према атинским новинама, г. Ламброс понео пријатан ултисак из разговора који је јуче водио с италијанским послаником Веле да је г. Ламброс нарочито наглашавао да бар делимично буде скинута блокада да би се избегло узбуђење јавнога машљења. Заста је јуче опажена извесна ублаженост блокаде у Циреју. Телеграм додаје да се влада нарочито брине о томе да има готове транспорте пуне жита чим се ових дана скине блокада.

Друге вести из Старе Грчке потврђују сумњу о томе да Атинска држава није никако склона да буде искрена у испуњењу примљених обавеза. Тако сазнајемо да се концентрација краљеве војске врши редовно и непрекидно у северне крајеве Тесалије. Наиме, немачки радиотелеграм наводи да се трупе краља Константина налазе дуж пруге која води у Ларису, да пет хиљада људи држе пругу Екатерина—Борбецко, и најзад да краљевци угрожавају неутралну зону. Дру-

га немачки радиотелеграм уверава да је краљевска влада одлучила да се од сада држи оружане неутралности (баш као Бугарска уочи напада на Србију! Прев) и да не попусти ни пред каквим новим захтевом Споразума сматрајући сваку нову интервенцију као „повод за рат!“

Најзау „Дели Кроникл“ сазнаје да је краљ Константин потпуно примио гледиште Фалкенхајново који ће, после скраћења румунског фронта тобоже покушати да помоћу трупа којима располаже нанесе главни удар Битољу и Солуну. Тако исто каже се да је бугарски председник ми-

СА РАТНИХ ФРОНТОВА

Француски коминике

Париз, 5. јануара

У области Соме Французи су одбили немачке одреде који су покушали да продру у француске линије источно од Клериа и јужно од Гижаша.

После јаког бомбардовања Немци су предузели код Тигра један мали напад који је одбијен. Код горње Мезе и шуме Премона француске су патроле продрле на више места у немачке линије.

На осталом фронту мирно.

Руски коминике

Петроград, 5. јануара

Западни фронт. — У области желез. пруге Гбозоу—Золочево, јужно од Аугустука непријатељ је бомбардовао наше положаје у накрсном ватром. Јужно од Сиристелниви непријатељ је отворио ватру из митралеза. Наша је артиљерија ућуткала ватру.

Румунски фронт. — У области желез. пруге Бастрац—Кимпунг непријатељ је предузео офанзиву северно од брда 42... али је био одбијен нашом ватром. Југозападно од Преабе непријатељ је напао Румуне, али је био одбијен нашим противнападом и повукао се у вереду. Наше су трупе успеле да потисну Немце код Герлести а и заплениле су два митралеза. Али је непријатељ извршио противнапад са јаким снагама и приморао нас је да евакуишемо село.

Један немачки напад југоисточно од Герлести заустављен је нашом ватром. После јаког бомбардовања наше су трупе заузеле на јуриш село Ведени. Са појача-

нистаства изјавио како је маршал Хинденбург решен „да очисти Балкан,“ и да код Солуна сконцентрише велике снаге у циљу да оствари спајање германско бугарске војске са војском забаченог краља Константина. Наследио, многе депеше из Циреја упућене енглеском листовима потврђују горње вести, а депеше из Цириха наводе да се упорни гласови одржавају како се Немци спремају да приведу у дело велике планове ради постигнућа својих циљева на Балкану. (Дословно из броја 1818. од 3. јануара —

Пол Луј

њима и јаком артиљеријом непријатељ је прешао у контра напад да би заузео Ведени али је био заустављен нашом ватром. Непријатељ је претрпео велике губитке.

Енглески коминике

Лондон, 5. јан

После јаког бомбардовања наше су трупе заузеле непријатељске истакнуте положаје северно од Бокура на Анкру. Наши објективи су испуњени на фронту од 600 јарди са врло мало губитака. Наша је артиљерија спречила непријатељски противнапад причинивши непријатељу велике губитке.

Наше су трупе извршиле успешно важне препаде уз садејство артиљерије близу Менса. Оне су продрле у немачке положаје јужно од Галоне и западно од Леоса. Оне су првспеле до непријатељске потпорне линије, уништиле заклоне и пречиниле тешке губитке. Наши су губитци незначитни.

Румунски коминике

Јаш, 5. јануара

На западној граници Молдавије од Дорне до долине реке Касине артиљеријска и пешачка ватра и сукоби патрола. У области између Касине и Сушице непријатељ је напао алапута да заузме изгубљене положаје али је био одбијен.

На овом делу фронта борба се наставља и наше трупе напредују. Заробиле су војнике и заплениле 5 митралеза.

На Путни и Серету узајамна канонада. Наша је артиљерија

бомбардовала села: Молдавени-Думбраваце где су се непријатељске трупе скупљале.

Наша је артиљерија пореметила два непријатељска напада у области Герлести и јужно од Вадени. Запленили смо три митралеза.

На Дунаву артиљеријска борба. Непријатељ је бомбардовао Палаци.

Потопљене лађе

Париз, 5. јануара

Један француски сумарен потопио је 1. јануара једну аустријску лађу близу даламатинских обала.

Шведска лађа „Норма“, норвешка „Фолма“, португалска „Орта“ и данске „Тира“ и „Тиборг“ потопљене су од немачких сумарена. (Радио).

КАЈЗЕРОВО ПИСМО

— Лицемерство виновника рата —

Берн, 5. јануара.

„Нордојче Цајтунг“ објављује једно писмо кајзерово упућено канцелару 31. октобра прошле године, коме је циљ да докаже искреност Вилелму у предлозима мира. Кајзер вели у томе писму, да чинећи сличне предлоге он се осећа одговорним пред Богом и хоће да ослободи свет патњи. Он додаје: ја имам храбрости да учиним овај акт поверавајући се Богу, поднесите ми ускоро податке, спремите све.“

Англо француска штампа подвлачи провидно лицемерство овога писма, које је писано, да би се кајзер оправдао пред својим народом и да би утицао на неутралне. Али, он неће никога обманути, пошто је утврђено, да је кајзер одговоран за ужасе овога рата.

РУМУНСКА КАМПАЊА

— Коментари француских војних критичара. —

Париз, 5. јануара

Коментаришући ситуацију на румунском фронту, војни француски критичари вели, да према извесним знацима Руси не мисле дати крајњег отпора на извесним тачкама линије Серета, коју су Немци већ напали. Они ће се ограничити да непријатељу спрече пут ка узаостпним линијама, које следеју, вероватно линији Прута

ФЕЛТОН

ЈЕДНО ЕНГЛЕСКО ВЕЧЕ О СРБИМА

Пре извесног времена, у једној великој енглеској болници у близини Солуна, приређено је једно забавно вече, са предавањем и дискусијом о Србији и српском народу. Познати већ овде на фронту, наш млади пријатељ г. А. Бласод, који је раније био у Србији са једном енглеском мисијом, говорио је о српском народу и војсци живог цртајући карактерне одлике нашег народа и, из свог личног искуства, заносећи тешке молине нашег повлачења из поробљене отаџбине, које је и он сам с нама издржао.

После тога држао је пригодан говор кадетан др Св. Стефановић, после кога је настала

интересантна дискусија о ратним питањима о Србији и српском народу, која интересују Енглезе. После једне симпатичне речи болничког свештеника о оправданости борбе српског народа за остварење народних тежња, олате су топле и бурне о вације Србија. Цело вече била је једна дивљаво манифестација љубави и симпатија енглеских за Србе. Говор др Стефановића доносимо у српском преводу, који гласи:

Госпође и господо,

Прве моје речи треба да буду речи извињења, што нисам у довољној мери у стању — ни по мери у којој владам енглеским језиком, ни по својим говорни-

чим особинама — да као што треба изразим дубоку благодарност коју морам, као сваки Србин, да осећам према интересовању, које ви показујете за нашу земљу и за све што има везе с њом, а о којем данашње предавање и скуп дају тако леп пример. Али баш и када бих савршено владао вашим великим и племенитим језиком; и кад бих сам био најбољи говорник на свету, тешко да бих могао наћи достојних речи и ге стога, да изразим све оне осећаје љубави, благодарности и симпатије, које ми Срби носимо у нашим срцима према Енглеској и енглеском народу, од како нас је тешка судбина довела у тешку везу са њима. Ма како тешко било за једног Србина, да сада, у нашем данашњем положају, говорим о неким благо-

детима овог најжривајег од свију ратова, у којем је судбина нама била доделила најгрознији и најтужнији удео од свију, правда захтева да се помене да нам је чак и пораз наш, и сам губитак наше земље и отаџбине, довео неку добит:

Прво то што су многи од наших младића и дечака били принуђени да потраже уточишта, службе и школе у Енглеској, те ће доцније, када наступи време мира, бити не само најбољи представници наших веза са Енглеском, него ће бити и најпознатији и најспособнији, да послуже као канал, којим ће енглеска духовна и материјална култура налазити пута у Србију. Друга, и можда још важнија, добит коју нам је донела наша несрећа, то је та, што су нам наше трагичне

патње стекле симпатије нашег великог и племенитог народа, чије ће интересовање за нас бити најснажнија гаранција за наш бољи и срећнији удео у будућности. Јер мучеништво наше привукло нам је ваше симпатије; мучеништво читаве једне нације, коме нема равног у историји човечанства. Као што је цењена данашњи предавач могао да назове нашу земљу земљом песме и рата, тако се исто она може да назове и земљом мучеништва; и то не само на основу њене данашње судбине, не: читава је наша историја тужна прича о мукама и патњама, у непрестаној борби једног народа за слободу и независност. Чини се, да смо ми увек — и ако често несвесно — знали да су национална слобода и независност,

која чини границу између Румуније и Русије. То би повукло наравно за собом напуштане једног дела Молдавије од стране Русо-Румуна.

Немогуће је пронаћи разлоге, којима се за то руководи руски генералштаб. Али извесно је, да је генерал Брусиллов већ спреман да до краја брани житницу јужне Русије, која је, изгледа, сада циљ Хинденбургов. Треба сачекати развој операција, да би се видео тачан план руског генералштаба.

Потврђује се, да ће мочаран претео Галца веома отежати напрековање Немаца, а нарочито временске непогоде.

Генерал Лакроа пише о томе последњим руским операцијама: руско-румунско повлачење подсећа на повлачење Руса у 1915. године, изазвало материјалном надмоћношћу непријатељевом. Од пре три месеца, Руси приморавали непријатеља да употребљује на југо-источном фронту знатан део својих снага. Све доказује, да Руси раде по смишљеном плану, највеће се последице ускоро испољити. Наша пажња концентрована је на фронт Серет—Тротуз, који је права отпорна линија Савезника и која је згодна за скору офанзиву. Брусиллов је и овде имао прилику да покаже како се он уме ноше послужити. Линија Серет—Тротуз пружа осим тога користи да се фронт руски прошири у Буковину и Карпати. Два фронта моћи ће тако послужити за офанзиву. Ми се дакле налазимо пред веома интересантним линијом, како у тактичком тако и у стратегијском погледу.

Немачко-турски уговор
— Огорченост Аустро-Мађара —

Берн, 5. јан.

Нови трговински уговор између Немачке и Турске изазвао је извесно раздражење у Аустро-Угарској. У Бечу и Пешти превладајуће уверење да је се Немачка користила немогућношћу Аустро-Угарске да закључи компромисе са другим државама, док се не обнови споразум између Аустрије и Мађарске, те је испористила односе са Турецком за свој рачун. Ово негодовање Аустро-Мађара налази одјек у њиховој штампи, нарочито у мађарским листовима.

»Мађар Орсаг« пише: »Било би незгодно од стране Немач-

ке да монополише трговински извоз из Турске. Нови уговор даје извесно велике користи Немачкој. Немци су намерни да вам одузму могућност трговања са Турецком«.

ДНЕВНЕ ВЕСТИ

Уплате новца за Србију.

Лица, која желе, да се уплатене суме за Србију доставе телеграфским путем до Женева, полагаће новац непосредно финансиској делегацији, где ће положити поред суме за Србију трошак за делешу. Но овим путем треба се користити само у случају крајње нужде, пошто се услед нагомиланости телеграма ове природе и дужине линије могу дешавати погрешке у откупнавању цифара и адреса, што би успоравало предају новца дотичној особи у Србији. Због тога, без велике потребе; не треба прибегавати овом начину шљања новца.

Извршење ноте.

Према једном телеграму из Атине генерал Бускије и пуковник Стратигос раде на војним транспортима, који ће бити довршени за 15 дана. Сви венизелисти имали су јуче бити пуштени у слободу.

Транспорт трупа.

Према једном саопштењу генерала Бускија, француског аташеа у Грчкој, само ће жандармерија остати у сваком срезу ради осигурања реда. Војска ће боравити северно од Коринтског залива.

Држање Грчке.

Из Париза јављају: Овдашњи политички кругови држе, да је спорост атинске владе у испуњењу услова ултиматума неподносиљива. Ако се то настави, парламент ће тражити објашњења од владе.

Блокада Грчке.

Посланици Споразума изјавили су, да ће се блокада бити тек по потпуном извршењу свих услова ноте и ултиматума.

Свечаност у Герлицу.

»Франкфуртер Цајтунг« јавља да је у Герлицу, у Немачкој била велика свечаност у част 4. корпуса грчке војске, који је интерниран у тој вароши. Представник грчког посланства у Берлину, не-

»Будапешти Хирлап« протестује исто тако енергично.

Три посланика мађарског парламента известили су графа Ти су, да ће поводом тога познати интерпелацију

мачке војне и општинске власти узеле су учешћа на банкету, на коме су напијене здравице Вилему и Константину.

Пуштање у Слободу.

Из Атине јављају да је пуштање Венизелиста у слободу почело у пола ноћи. Влада је предузела изванредне мере за њихову безбедност.

Братска дарежљивост.

Имам једне наше дивизије, Мехмет Хашмија, шабачки хоџа, привођао је 75 драхми команданту једног нашег пуца с тим да се та сума раздели сиромашним нашим војницима тога пука о прошлим празницима.

Овај акт братске дарежљивости бележимо с највећим задовољством јер се, између осталог, и у њему оличава оно неопишано: »Брат је мио које веро био«.

Хвала државцу, нашем брату муслиману.

Талијански жандарми у Атини.

Из Атине јављају, да су се тамо искрцали 5 официра талијанске жандармерије под командом пуковника Аулизина Гарилите.

Савезнички одред у Св. Гори.

Јуче се је у Св. Гори искрцао један француско руски одред ради безбедности и надзора манастира Одред је почео грчки манастир Ватопед и руски Св. Пантелејмона.

Благодарност.

Приложио Владимирам Комесарима:

Г. Тома Љ. Николић пешад. поручник из Врање 25 драхми да се подели сиротним српским избеглицима а за покој душе његово браће пале за слободу и част Отаџбине.

Владимирам Комесарима и овим путем изјављују у име сиротних српских избеглица своју благодарност дародавцу.

Из канцеларије Владимирам Комесара, 3 јан. 1917. год. бр. 11, Солун.

Парастос.

7. јануара ове год. даваће шесто месечни парастос својом добром другу Теодосију А. Тадићу, суд. писару београд. првост. суда, у српској цркви Св. Саве у Солуну.

Овим се извештавају сви покојникови другови, еродници и пријатељи да овом помену присуствују. Другови: Драгољуб Миловаковић, Чела Т. Вучићевић, Света В. Стевановић.

ВАЖНЕ ВЕСТИ

Лондон. — Један телеграм из Кадикса јавља, да је енглески детројер »Делфин« потопио немачки сумарен У. Н. В јуче у јутра. Сумарен је одмах потонуо.

Вашингтон. — »Вечерњи Вестник« сматра, да одбијање Савезника да дискутују о немачким предлозима мира не затвара коначно пут преговорима о миру.

Лондон. — Јављају, да је једно изасланство Франкфуртских грађана тражило од Бетмана Холвега да се изврши анексија Белгије.

Рим. — »Идеа Национале« јавља, да краљ Константин намењава, упутити неутралним земљама, нарочито Сједињеним Државама меморандум, да би их смилосрдно на ситуацију у Грчкој.

Лондон. — У Норвџолду пронађени су неспорни извори петролеја.

Лондон. — »Тајмс« предвиђа промене у руском кабинету, да би се избегли конфликти између Думе и владе.

Церих. — Председници група у рајхстагу конференције ускоро са Бетманом Холвегом о потреби једне комисије за испитивање међународне ситуације.

Копенхаген. — Лист »Политикен« публикује статистику немачких губитака. До првог јануара 1917. године изашле су 722 пруске листе, 372 саксонске, 510 виртенбуршке, 320 баварске, 96 маринске. Према тим листовима немачки су губитци до краја новембра. Војници: 960.100 мртвих, 2.519.500 рањених, 40.300 несталих. Официри: 30.100 мртвих, 63.200 рањених, 9.900 несталих. Под официри: 88.300 мртвих, 224 хиљаде рањених, 44.400 несталих.

Женева. — Становништво Граца приредило је демонстрацију тражећи повисење обраћа хлеба. Иатервенција је по-

пија и жандармерија. Војници су одбили да пуцају на масу.

Церих. — Немачка спрема шестог ратни зајам.

ПОСЛЕДЊЕ ВЕСТИ

Са солунског фронта

— француски коминике —
Солун, 5. јануара.
4. јануара ништа важно.

Доба плева

Церих, 5. јануара.
Потврђује се вест, да ће се непријатељски владари ускоро састати у Букуренту ради регулације питања управе над Румунијом. Гувернер ће извесно бити Немац, Управа над Великом Влашком поверена је немачким официрима.

Генералштаби централних држава споразумели су се, да румунски плен поделе Немачка, Аустрија и Бугарска сразмерно учиненим напорима.

Немац против Немачке.

Париз, 5. јануара.
»Журнал« је објавио нове изјаве немачког писца познате брошуре »Оптужујем«, која између осталог вели: »Пацифизам Бетмана Холвега је пацифизам очајања. Он је изгубио свако поуздање и не нада се више да ће моћи наметнути Споразуму своје услове мира победом. Ја оптужујем Немачку за неке злочине у прошлости и за злочине, које потајно спрема за будућност. Разлика тона прокламације кајзерових у почетку рата и од 1917. године је очит знак узнемирености«.

Швајцарска се спрема

Берн, 5. јануара
Федерални савет Швајцарске наредио је мобилизацију друге дивизије. Држи се, да је половина швајцарске војске под заставом. То је мера предострожности с обзиром на предстојећу офанзиву на пролеће. (Радио).

Нова Вилсонова нота

Амстердам, 5. јануара
»Келинше Цајтунг« сазнаје из Њујорка, да председник Вилсон спрема нову ноту зарађеним државама. (Радио).

Средство против сумарена

Кондон, 5. јануара
»Дејли Телеграф« уверава, да ће адмиралитет наћи сигурно средство против немачких сумарена. (Радио).

главни путеви који воде духовном и сваком другом развоју и величини. Ма колико мала нација да смо били, увек смо осећали на дну наше националне душе свој Богом дани позив. За то смо и данас онакви какви смо увек били — вечити борци за онакве услове живота, који су потребни, да се испоји право значење једног народа у историји човечанства.

На жалост, услови у којима се одигравао наш национални живот у историји били су увек врло тешки и неповољни. Чак и Пољски народ, чија несрећна судбина још понавља личи на нашу, био је у ствари много срећнији од нас; јер и ако без слободе и зависан, расцепкан као и наш народ, он је ипак имао дуге периоде националне величине и важ-

ности, и његови су одвојени делови исповезани међу собом бар духовном везом, јер су сви једне вере; ми смо, напротив, подељени на три са свим различите вере: источно православно, римокатоличку и мухамеданску. Сем тога, издвајани делови Пољског народа налазе се у три државе, од којих свака има своју величину, а бар једна од њих — Русија — на путу је од величине ка прогресу; ми, напротив, распарчани смо на тај начин, да је, све по недавно, велики део наше народне целине био под турском управом, противном сваком правом европском прогресу; а остали су делови били расцепани у мале јединице, под разним управама (аустријском, мађарском, хрватском, босанском, далматинском) тако, да су већ услед те

своје незнатности и безважности били неспособни за икакво напредовање и величину.

— Српшиће се —

САОПШТЕЊА

Да се јави канцеларији Владимирам Комесара Лазар А Костић, кондуктер поште пошта бр. 999 а по својој молби бр. 21.

Да се јави канцеларији Владимирам Комесара Сима Живуловић, практикант среза куманског број 15.

Малица Радовић, интендант дивизије, позива се да предстане благајници конзулата или да јави где се сада налази као болесник.

— Драгољуб Кнежевић редов јак, да се јави благајници Консулата, ради пријема новца.

— Живку А. Мвјатовићу, пошта бр. 711 да јави своју адресу Алексу Минх, обвезник, Душан Аранђеловић, чен. беогр. задруге.

— Мајору Јосифу Г. Диловићу, пошта бр. 40, да јави своју адресу потпор. Вукашину Захара да би му послао карте од сестре.

— Љуб. Ј. Мајићу, пеш. поручник, пошта бр. 16 да јави другови његовог брата Алексе, резерв. болн. наредника, јер му се одавна не јавља.

ПОШТА
За Србију

— Коста Јанковић, рез. арт. поручник, извештава своју сестру Теодору Јолдић, Понтанска ул. бр. 2, (Смедеревски ђерам) Београд, да јој је у Септембру по-

слао преко Адама Ђермана 250 драхми. Одговора нисам добио. Да га извести за децу и мајку како су и да ли су примили новац. Поздрав свима од Косте.

Милош Н. Лазаревић наредник I завојашта бр 801. Извештава оца Николу Лазаревића, Пласкоац (јасен крагујев.), да је са браћом Милеваном и Драгишом здраво. Оглас из Београд. новина прочитао је у 179. броју. Жели да му се отац чешће јавља истим путем.

— Рада Иковић, чинов. мин. привреде извештава своју жену Љубицу Иковић Београд, Дубљанска 15. Здрав сам не брини чувај Надицу и бату. Самном су Божа Зрнић и Ђорђе Бошковић. Одговор истим путем на бр. 999.

ПРЕПОРУЧУЈУ ВАМ СЕ

најбоље цигарете

„ВЕНИЗЕЛОС“

од 0.50, 0.75 лепта и 1 драхме

Продају се свуда

Главна продаја у филијалу Атлас киоск Бела Кула.

ФАБРИКА УЛИЦА ФРАНК БР. 38—30

151—

ХАРТИЈА ЗА ПИСАЊЕ, за трговце, администрацију, адвокате, нотаре — шпартана и нешпартана. Коверти, Упијајућа хартија;

ХАРТИЈА ШТАМПАРСКА за штампање књига и новина, бела и у боји, разне каквоће.

ХАРТИЈА ЗА ПАКОВАЊЕ свих каквоћа, величине и боје, за лакша и тежа паковања.

УЛИЦА ЛЕОНТИС СОФУ БР. 9

БРАЋА КОВО

СПРОТУ ОТОМАНСКЕ БАНКЕ

КАРТОН ОБИЧАН И ФИНИ за прављење кутија и за повез књига и протокола.

КАРТОН БРИСТОЛ бео и у боји за штампање поштомница у ванредно лепим мустрама.

МАШИНЕ ШТАМПАРСКЕ и КЊИГОВЕЗАЧКЕ, СЛОВА, БОЈЕ новинарске и акциденц. ЦЕНЕ ИСПОД СВАКЕ КОНКУРЕНЦИЈЕ 38—60

СИНОВИ Г. А. ГРЕРА И К^О ЛТД.

СОЛУН

НАЈВЕЋЕ СТОВАРИШТЕ:

Позамантерије, чарапа, бижутерије, мириса, чипка, памтани, илатна, мушета. Парских артикала, женске конфекције, гвожђарије и т. д.

— ЦЕНА УТВРЂЕНА —

Продаја на велико и на ситно по истој цени.

ФАБРИКА ЦИГАРЕТА

„НЕСТОС“

НАЈВЕЋА НА ОРИЕНТУ — 500 РАДНИКА

Специјалитети:

Нестос	Кики	Дим.	1.—
"	Глубек	"	0.80
"	Јакс	"	0.65
"	Афрос	"	0.50

126—

Најстарија и највећа радња у Солуну

нове помодне рабе

МЕРКАДО ИЕСИА

улица Венизелос бр. 31.

Приспеле су огромне количине МЕКИНТОША за господоу и даме, за г. г. пешадјске и коњичке офицере

„IMPERMEABLE“ енглески КВАЛИТЕТ ЕКСТРА

По цени које искључују сваку конкуренцију.

Велики избор женских палета-а од пилша, штофа и т. д. најелегантнији крој по последњој париској моди.

Ове недеље приспели штофови за костиме, велике ширине од шевкота, габардина и т. д.

ЦЕНЕ СУ СТРОГО УТВРЂЕНЕ.

68—

ВЕЗУВИО

ВИНО ИЗ ВИНОГРАДА

са везувске лаве

КЉУЧА КРВ КО ЛАВА —

ЦРНО И БЕЛО

у бурделама и на крчму, у магацину Ираклијева улици бр. 7—сокачнџ.

Дрогерија Гуслар

ПРОДАЈА ВИНА

РАДЊА

МИША ПОЛИЋЕВИЋ И КОМП. добила је велику количину талијанских вина, као: Марсада, Марбарато, Везув и бело Де паста. Прелазја у флашама по умереним ценама.

Магацин се налази на којој је франц. Генерал-Штаба. 28

Стовариште

израђеног дувана, цигара и цигарета

Ј. БАСТОС

Чист Хава Екстра-Фина

Ставља на знање својој поштованој војној клијентели да је француска чувена кућа Ј. Бастос отворила стовариште цигара и цигарета у белним пакеџима, чиста Хавана, нарочито за господоу офицере, као и у главном и ружичастим пакеџима.

Стовариште се налази у улици Победе (Ники) бр. 39.

Продаја искључиво само за војничке савезничких армија.

Продаја на велико и на ситно. 42—

Д-Р АЛЕКСАНДРИДЕС специјалиста за унутарње левети. — Управник болнице за заразне болести

Према сваког дана од 11—12 пре и од 5—6 по подне у француској апотеци уд. Франк бр. 35 — у згради француске болнице — а од 2—4 по подне у својем стану улица престоло, наследника Ђорџа бр. 35 — у поредици уд. са булеваром краља Константина

Поткожно убријавање Нео-вакцина као и новог француског пренарата „Galyl“ противу сифилиса. 62—

Атинска Банка

има част известити публику, офицере и војнике, као и српске избеглице да је отворила језну филијалу

у дну улице која чини угао са „Грчком Народном Банком“, и према улици Венизелос.

По споразуму са Министарством Финансија Краљ. Србије, ова филијала узела је на себе тежиште новца наховним перовидицама у Француској, Алжиру, Грцима, Русији, Кореји и свима француским колонијама, у Швајцарској, свима Савезничким и неутралним земљама, као и у главним варошима Србије.

Филијала је узела на себе и следеће банкарске операције:

Куповину и продају стране монете, емисију кредитних писма; налоге за исплате у свима варошима Грчке, Европе и прекоморских земаља; берзанске налоге и исплате купона итд.

Сем тога, по налогу „Српског Црвеног Крета“ примила је на себе депоновање новчаних прилога који су му намењени.

ДОБРА ВЕСТ!

Дирекција „Беле Куле“ част је известити г. г. српске офицере, да је она отворила свој локал „Варисте Беле Куле“ групом од 24 артиста, најбољима, који се налазе у Солуну. Међу артистима је и српски дует: Антонија Жунашић и Коста Илић.

Ко хоће да проведе пријатно вече, нека дође у варисте „Беле Куле“.

СРПСКА РЕСТОРАЦИЈА ПРВОГА РЕДА

◆◆◆ БЕОГРАД ◆◆◆

Част нам је ставити до знања српској војсци и српској публици, да смо у Солуну, морској пристаниште — кеј, улица Ники 35, отворили

СРПСКУ РЕСТОРАЦИЈУ „БЕОГРАД“

где ће се кувати само српска јела првога реда јер смо за радњу узели Српкињу куварицу.

Потрудили смо се и набавили чиста природна вина талијанска, француска и грчка а такође и француски и грчки коњак.

За сваки дан: Тевалчеви, гулаш, љубастисије, пиктије, пржена риба за доручак од 8 сати пре подне.

Ручак од 11 до 2 а вечера од 6 до 10 сати по јеловнику

Јела често српска са свињском машћу.

Одличан српски кувар београђанин Никола Грба.

Купаћемо чисту српску каву,

Препоручујући се српској војсци и публици молимо је за посету.

С особитим поштовањем,

Ђира Васић, трг. Београђанин

Васа Златаревић, ресторатер

23—

ГОСПОДО! Препоручујемо Вам да и даље пушате саме цигарете из прве и највеће фабрике цигарета

САЛОНИКА

КАИРО — АЛЕКСАНДРИЈА — СОЛУН

Најбоље и најкукавије цигарете и дувана свих врста.

Награђена првом највећом наградом на изложби у Филаделфији.

НА ПРОДАЈУ У СВИМА ДУВАНЦИНИЦАМА

Нарочито „Миродато“ и ДУВАН ЗА ЛУЛЕ. 32—3

Српско Трговачко Друштво А. Д.

из Београда.

— СОЛУН —

Улица Победе бр. 11, на којој до беокопца „Пате“ (зредне)

Обавља све банкарске, трговачке и транспортне послове. Врши обичаје и телеграфске новчаних исплате за Србију, Швајцарску и све Савезничке државе.

Са полскаја може новац да нам се упућује поштанским унутрницама у свима монетама.

Уз сваку пошљакну треба нам јавити тачну адресу коме има новац да се упути.

Према новац на штедњу и чување.

Обавештења бесплатно. 32 — УПРАВА

ВЕЛИКОЈ МЕЊАЧКО-БАНКАРСКОЈ РАДЊИ ЗАРУКА САЛТИВЕЛА И С. СКАПИ

Преко пута Тиринга — СОЛУН — ул. Венизелос 8.

Поверавате наше мењачке и банкарске послове, јер одликује својом солидном и кувантом радњом.

Врши све банкарске послове узак тачно и по дневном курсу. 90—

Најбоље и најкукусније су



Улица Франк 31 76— —2 Солун.